

***NASTOLAN KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMA 2003 -
2010***

Tellamoinen 21
Kestävää kehitystä Lahden kaupunkiseudulle

HÄMEEN
YMPÄRISTÖKESKUS

Nastolan kestävä kehitys

Nastola muuttuu ja kehittyy koko ajan. Tulevaisuudessa meidän kaikkien asukkaiden on huomioitava ympäristöön liittyvät seikat yhä painokkaammin, jotta hyvinvointimme olisi turvattu myös tuleville sukupolville. Kun suuntaamme katseen tulevaisuuteen ja pohdimme kuntamme kehitystä ympäristönäkökohdat huomioiden, puhumme *kestävästä kehityksestä*.

Kestävä kehitys on ajatus hyvinvoinnista, joka on

- **taloudellisesti mahdollinen**
”Tavarat ja palvelut ympäristöystävällisiksi”
- **sosiaalisesti tasa-arvoinen**
”Hyvinvointia myös tuleville sukupolville”
- **luontoa kunnioittava**
”Luonnonvarojen kestävä käyttö”

Kestävän kehityksen toiminta on aloitettu Nastolassa jo vuonna 1999. Kunnan ympäristötoimi ja Lahden kaupunkiseudun kestävä kehityksen hanke Vellamoinen 21 ovat olleet mukana kestävä kehityksen työssä. Kestävä kehitystä on pohdittu kahdessa teemaryhmässä ja erilaisissa yhdistyksissä sekä työryhmissä. Pohdinnan tuloksena on valmistunut tämä kestävä kehityksen ohjelma, jonka tarkoituksena on toimia suunnannäyttäjänä siinä, miten luonnon ja ihmisten hyvinvointia voidaan Nastolassa edistää. Ohjelma antaa koko joukon vinkkejä ympäristöystävälliseen elämäntapaan ja valintoihin. Ohjelma tukee ja täydentää omalta osaltaan myös kunnan strategiaohjelmaa.

Suomessa on jo 300 kuntaa, jotka ovat joko tehneet tai pohtimassa kestävä kehityksen ohjelmaa. Tästä prosessista käytetään nimitystä *paikallisagenda 21*. Nimitys sai alkunsa YK:n Ympäristö- ja kehityskonferenssissa Riossa vuonna 1992. Riossa huomioitiin, ettei ympäristöongelmia ratkaista vain säännöksillä ja kansainvälisillä sopimuksilla, vaan ympäristön kuormituksen ja kulutuksen vähentämiseen tarvitaan myös paikallisia asukkaita ja heidän toimiaan. Toinen kestävä kehityksen konferenssi järjestettiin Johannesburgissa elokuussa 2002.

Paikallisagendan kautta

- **Etsitään ja löydetään omien päivittäisten toimintojen yhteys tämänhetkiseen ympäristön tilaan.**
- **Suunnataan katse tulevaisuuteen. Minkälainen Nastola on esimerkiksi vuonna 2020?**
- **Ideoidaan ja osallistutaan oman asuinkunnan kehittämiseen toteuttamalla kestävä kehityksen toimintaohjelmaa.**
- **Kannustetaan muita mukaan toteuttamaan ja laajentamaan kestävä kehityksen toimintaa.**

Lisätietoa kestävästä kehityksestä ja sen puitteissa toteutettavista erilaisista tapahtumista saa kunnan ympäristötoimesta, p. (03) 885 1279. Kestävästä kehityksestä löytyy tietoa myös internetistä (ks. linkkilista ohjelman lopussa).

NaKKe haastaa kaikki Nastolan kuntalaiset, järjestöt, yhdistykset, yritykset ja organisaatiot osallistumaan ympäristöystävällisen tulevaisuuden rakentamiseen!

Nastolan kestävä kehityksen tavoitteet vuoteen 2010

NASTOLAN KESTÄVÄ KEHITYS		
<u>EKOLOGINEN KESTÄVYYS</u>	<u>SOSIAALINEN KESTÄVYYS</u>	<u>TALOUELLINEN KESTÄVYYS</u>
<p>LUONNONSUOJELU Tavoite: Puhdas ja monimuotoinen ympäristö</p> <p>RAKENNETTU YMPÄRISTÖ Tavoite: Luonnonläheinen Nastola</p> <p>YMPÄRISTÖTIETOISUUDEN LISÄÄMINEN Tavoite: Yhä useammat nastolalaiset tuntevat valintojensa ympäristövaikutuksia</p>	<p>IHMISTEN HYVINVOINTI Tavoite: Turvallinen elämä viihtyisässä ympäristössä</p> <p>TYÖLLISYYS Tavoite: Työttömyyden vähentäminen</p> <p>KYLÄTOIMINTA Tavoite: Elävä maaseutu</p>	<p>HANKINTOJEN KESTÄVYYS Tavoite: Hankinnat ovat kestäviä niin ekologisesti, sosiaalisesti kuin taloudellisestikin</p> <p>YRITYSTOIMINTA Tavoite: Kannattava yritystoiminta, joka on myös ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä pohjalla</p>

Kaikki eivät voi tehdä kaikkea, mutta jokainen jotakin!

EKOLOGINEN KESTÄVÄ KEHITYS

LUONNONSUOJELU

Tavoitteena on puhdas ja monimuotoinen ympäristö

... joka saavutetaan:

- Vähentämällä järviin kohdistuvaa kuormitusta
- Tarkkailemalla järvien tilaa ja tekemällä kunnostustoimenpiteitä
 - Kehitetään yhteistyötä Nastolan Kalastusalueen, Vesiensuojeluyhdistyksen, Luonnonsuojelu ry:n ja kunnan viranomaisten välillä
 - Tuetaan järvienkunnostustalkoita
- Suojelemalla pohjavesiä
 - Ehkäistään pohjaveden pilaantuminen
 - Edistetään Salpausselän suojelua ja harjun monimuotoisuuden säilyttämistä
- Vaalimalla erämaaluontoa
- Vähentämällä ilmansaasteita
 - Tuetaan pyöräilyreittien rakentamista ja julkista liikennettä
 - Tuotantolaitokset kiinnittävät huomiota päästöihinsä
- Säilyttämällä arvokkaat luontokohteet
- Lisäämällä luontoalueiden virkistyskäyttömahdollisuuksia
 - Lisätään luontopolkujen määrää

RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Tavoitteena on luonnonläheinen Nastola

... joka saavutetaan:

- Lisäämällä viihtyisyyttä ja virikkeellisyyttä nauhataajamassa
- Huomioimalla ympäristö ja sosiaalinen kestävyys kaavoittamisessa
 - Osallistutaan kaavoittamisprosessiin
 - Tuetaan kaavoittajaa ja päättäjiä kestävien päätösten tekemisessä
 - Turvataan lähivirkistäytymismahdollisuudet
 - Taataan monipuolinen asuntotarjonta ja tuetaan erityisryhmien asumista
- Turvaamalla kylien palvelut, kuten kyläkoulut ja muut kunnalliset palvelut
- Kehittämällä liikennejärjestelyitä
 - Kevyen liikenteen tarpeet huomioidaan autoliikenteen ohella
- Säilyttämällä kulttuurimaisemia ja kylien perinnemaisemia

YMPÄRISTÖTIETOISUUDEN LISÄÄMINEN

Tavoitteena on, että yhä useammat nastolalaiset tuntevat valintojensa ympäristövaikutuksia

... ja se saavutetaan:

- Lisäämällä ympäristöneuvontaa ja tiedottamista julkisuudessa
- Positiivisten luontokokemusten kautta syntyvällä ympäristön arvostuksella
 - Tuetaan päiväkoteja ja kouluja ympäristökasvatuksessa
 - Lisätään oppituntien ja päiväkotipäivien viettämistä luonnossa
- Kunnioittamalla luonnon rauhaa ja hiljaisuutta
 - Kartoitetaan Nastolan melualueet ja hiljaiset alueet
- Lisäämällä kuntalaisten luontotietoutta
 - Lisätään luontopolkujen määrää
 - Perustetaan luontokeskus

SOSIAALINEN KESTÄVÄ KEHITYS

IHMISTEN HYVINVOINTI

Tavoitteena on turvallinen elämä viihtyisässä ympäristössä

... joka saavutetaan:

- Turvaamalla ja säilyttämällä peruspalvelut
- Takaamalla turvallinen lapsuus ja nuoruus
 - Kannustetaan aikuisia mukaan lasten kerhojen toimintaan
 - Tuetaan lasten kotihoitoa
 - Ylläpidetään katupartiointia viikonloppuillaisin
 - Ylläpidetään sairaan lapsen hoitorengasta ja lasten iltakaitsentaa
 - Ylläpidetään koululaisten iltapäiväkerhotoimintaa
 - Kannustetaan vanhempia vanhempainilloissa yhteisvastuuseen
- Ehkäisemällä syrjäytyminen
 - Kannustetaan nuoria kouluttautumaan
 - Kehitetään asukastoimintaa ja toimintaa asuinalueilla
 - Tuetaan muualta Nastolaan muuttaneita ja autetaan sosiaalisen lähiverkoston rakentamisessa
- Laajentamalla koulutusmahdollisuuksia
 - Pidetään luokkakoot ja opetusryhmät riittävän pieninä
 - Tuetaan koulujenvälistä yhteistyötä
 - Kehitetään 2. ja korkea-asteen opiskelumahdollisuuksia
- Harrastusmahdollisuuksien tasapuolisella kehittämisellä
 - Säilytetään monipuoliset harrastusmahdollisuudet
 - Kannustetaan ihmisiä ympäristövastuullisiin valintoihin harrastuksissa
- Hyödyntämällä ikäihmisten tietoja ja taitoja

TYÖLLISYYS

Tavoitteena on työttömyyden vähentäminen

... joka saavutetaan:

- Tukemalla nuorten työllistymistä Nastolaan
 - Kannustetaan yrityksiä palkkaamaan oman kunnan nuoria
- Kehittämällä työpajatoimintaa
 - Kehitetään kierrätys- ja kunnostuspajatoimintaa ja luodaan Kestävän kulutuksen keskus Nastolaan
- Kehittämällä ja tukemalla Työttömät ry:n toimintaa

KYLÄOIMINTA

Tavoitteena on elävä maaseutu

... joka saavutetaan:

- Säilyttämällä mahdollisuudet asua haja-asutusalueella
 - Säilytetään palvelujen saatavuus julkisen liikenteen avulla
 - Turvataan kyläkoulujen toiminta
 - Kannustetaan lapsiperheitä muuttamaan kyliin
 - Tuetaan kylien elinvoimaisuutta ja säilytetään niiden omaleimaisuus
- Tukemalla maaseudun työpaikkojen säilymistä
- Vireiden kyläyhteisöjen avulla
 - Tuetaan kylätoimikuntien toimintaa
 - Nostetaan talkoohenkeä ja osallistutaan maaseudun kehittämishankkeisiin
- Säilyttämällä maaseutumaisemalle ominaisia piirteitä
 - Varjellaan perinnemaisemia
 - Säilytetään ja hoidetaan luontoa kestävin keinoin

TALOUDELLINEN KESTÄVÄ KEHITYS

HANKINTOJEN KESTÄVYYS

Tavoitteena on, että hankinnat ovat kestäviä niin ekologisesti, sosiaalisesti kuin taloudellisestikin

... joka saavutetaan:

- Huomioimalla hankinnoissa eri tuotteiden elinkaaren aikana aiheuttamat ympäristövaikutukset
- Huomioimalla kunnan hankintojen sosiaaliset ja ympäristövaikutukset
 - Käytetään valmista hankintamatriisia, josta ilmenee hankintojen ympäristövaikutukset

YRITYSTOIMINTA

Tavoitteena on kannattava yritystoiminta, joka on myös sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä pohjalla

... ja se saavutetaan, kun:

- Yritystoiminnan ympäristönäkökohtien merkitys kasvaa
 - Yrityksiin laaditaan yhä enemmän ympäristöjärjestelmiä
- Toteutetaan Vuoden ympäristöteko -kilpailua
 - Kilpailuun osallistuvat lähes kaikki nastolalaisten yritykset
 - Kilpailu saavuttaa pysyvän aseman ja se on seudullisesti tunnettu
- Säilytetään työpaikkoja
- Ammattitaitoista työvoimaa on saatavilla riittävästi
 - Tuetaan nuorten työllistymistä Nastolaan ja ehkäistään työvoiman siirtymisen pääkaupunkiseudulle
- Kehitetään elämys- ja luontomatkailua

Nastolan arvokkaita luontokohteita

Nastolasta löytyy muun muassa:

Esihistoriallisia jälkiä

- ⌘ jääkauden jäljet, suppakuoppia, siirtolohkareita
- ⌘ Ruuhijärven kylän kulttuuripolku muinaisjäänöksineen

Luontopolkuja

- ⌘ Sylvöjärven luontopolku ja kotieläinpolku
- ⌘ Pajulahden ulkoilureitistö ja laavut
- ⌘ Loistopolku urheilukeskuksesta Villähteelle

Järvi- ja kulttuurimaisemia

- ⌘ Melontamahdollisuudet Suomenlahdelle asti
- ⌘ Kartanoita
- ⌘ Myllyjä
- ⌘ Harjumaisema
- ⌘ Tapiolan ja Arolan pellot
- ⌘ Ruuhijärven perinnemaisema

Kasvistollisia harvinaisuuksia

- ⌘ haarapalpakko ja kurjenmiekat Immilänjoella
- ⌘ tervaleppälehdot Pikku-Kukkasen rannassa ja lehto Rauhaniemessä
- ⌘ pähkinäpensaita esimerkiksi Villähteen Haikarinmäellä ja Ruuhijärvellä
- ⌘ Kangasvuokkoja Salpausselän harjulla

Rikas linnusto

- ⌘ valkoselkä-, pikku- ja pohjantikkoja
- ⌘ kevään ensimmäisiä muuttolintuja: kaakkurit, kanadanhanhi ja uivelot Immilänjoella
- ⌘ joutsenet ja uivelot Akanlahdella
- ⌘ kultarinta ja satakieli mm. Karhunsillalla
- ⌘ yölaulajia Uudenkylän peltoalueella
- ⌘ kaulushaikara, ruoko- ja rytikerttusia Sylvön eteläpäässä
- ⌘ lehtopöllö Kumiankoskella ja sarvipöllö Pönnölänmäellä

Nastolan kestävän kehityksen toimijoita ja tavoitteita

Koulut ja päivähoito

- Ympäristökasvatuksen lisääminen ja yhteistyö koulujen välillä
- Yhteistyö luontohankkeiden kanssa
- Ympäristöviikkoon osallistuminen
- Hankinnat ympäristöystävällisiksi
- Kansanopisto

Seurakunta

- Ympäristöohjelman laatiminen
- Ympäristöviikkoon osallistuminen
- Iltapäiväkerhotoiminta

Järjestöt (Sosiaalinen kestävä kehitys)

- Nastolan Työttömät ry
- Manna ry
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto
- Nastolan Pelastakaa lapset ry
- Turvallinen lapsuus Nastolassa -projekti
- Kaarisilta ry
- Martat

Terveyskasvatuksen yhteistyöryhmä

- Kestävän kehityksen aiheita esillä toiminnoissa
- Ympäristöviikkoon osallistuminen

Kirjasto

- Ympäristötietoisuuden lisääminen
- Ympäristöaiheisia näyttelyitä

Yritykset

- Verkostoituminen ympäristöasioissa
- Ympäristökoulutusta
- Vuoden ympäristöteko -kilpailu

Kyläyhdistykset

- Kyläsuunnitelmat

Kunta

- Kestävän kehityksen toiminta kaikilla sektoreilla

Järjestöt (Luonnon- ja ympäristönsuojelu)

- Manna ry - Sammalsilta hanke
- 4H-yhdistys - luontokerhot ja jäteneuvonta
- Vesiensuojeluyhdistys - vesistöjen hoito ja vuosittainen Vesipäivä
- Nastolan Luonnonsuojelu ry
- Kalastuskunnat - järvien hoito
- Työttömät ry - jäteneuvonta
- Partiolaiset
- Metsästysseurat

Kestävän kehityksen www-linkkejä

Ympäristöhallinnon kestävän kehityksen sivut

<http://www.vyh.fi/poltavo/keke/keke.htm>

Yhteystietoja ja linkkejä

<http://www.vyh.fi/poltavo/keke/yhteys.htm>

Suomen kuntaliiton paikallisagenda 21 -sivu

<http://www.kuntaliitto.fi/agenda>

Vellamoinen 21

<http://www.lahti.fi/vyk/suojelu/projekti/vella/vellam21.htm>

Lahden kaupunkiseudun Ympäristöviikko

<http://www.lahti.fi/vyk/suojelu/ympviikko>

Miten jokainen voi edistää kestävää kehitystä...

... arkielämässä kotona?

- lajitellaan jätteet
- kierrätetään vaatteita
- välitetään ympäristöystävällisiä elämänarvoja lapsille
- kunnioitetaan toisia ihmisiä
- ulkoillaan ja tehdään perheen kanssa luontoretkiä
- liikutaan pyörällä
- käydään lähikaupassa ostoksilla työmatkan yhteydessä
- yritetään välttää valmisruokia ja tehdään perusruokaa
- pyritään materiaalin ostamisen sijaan palvelujen suosimiseen
- vältetään lehtitilauksia ja luetaan lehdet kirjastossa
- suositaan ympäristöä vähemmän kuormittavia rakennusmateriaaleja ja -tapoja

... harrastuksissa?

- liikutaan luonnossa ja opitaan kunnioittamaan luontoa
- tutustutaan urheilumahdollisuuksiin lasten kanssa
- nautitaan kiireen keskellä luonnon rauhallisuudesta ja hiljaisuudesta
- löydetään luonnosta pieniä elämyksiä
- tutustutaan maaseutuun ja elämään maalla

... työyhteisössä?

- pyöräillään töihin
- kiinnitetään huomio henkiseen hyvinvointiin työyhteisöissä: väsyminen heijastuu perheeseen, työn laatuun ja iloon
- kehitetään yhteistyötä eri hallintokuntien välillä

Jotta voimme ihaila luonnon lumousta, tarvitsemme asenteiden vallankumousta!

